

daj je vidil, da so Rojenice prav imele. Knoflico, ktera se je že v glavo zeló zarastla bila, izdere, zavoljo ktere je v glavi luknica postala, zavoljo tega je žena kmalo umerla.

Blizo nekega kmeta so 3 Rojenice stanovale. Pripeti se, da jim živeža zmanjka. Grejo toraj na kmetovo polje pšenico plet. Ko jih kmet ugleda, jih jame klicati, da bi šle k njemu jést. One pa zbežijo. Kmet je bil dobroserčen in jim dovoli na njivo jedi nositi. Nikoli pa se niso dale ogovoriti. Ko so jedi pojedle, so spet plele naprej, tako dolgo, da so vso pšenico popipale, zel pa pustile. O žetvi pa je bila na polji taka lepa čversta pšenica, da v celi okolici ni bilo jednake.

Slišal sem tudi tukaj povést, ktero nam je že gospod Tušek povedal, da so na pust nekega kmeta hodile Rojenice klicat, da bi šel bob sejat. On jim norca meri in reče: „Čemu bi sadaj bob sejat, ko je merzlo in velik sneg?“ Žene mu pa ne dajo mira in ga hodijo zmiraj klicat: „Kmet bob sej! Kmet bob sej!“ Na zadnje vendar gré bob sejat. Pa vse zernje se je po snegu za plot potočilo. Rojenice so prišle, bob pobrale in za živež imele. Ko pa je zima minula, je bob jel rasti in je bil sila lep!

Vijanski Janko.

Šege, navade in národne pripovedke Slovincov v bistriški okolici na Notranjskem.

Na južnem koncu Kranjskega se razprostira bravcom po lanskim „Novicah“ dobro znana bistriška dolina. Mislim tedaj, da mi je ni treba dalje opisovati. Govoril bom tukaj o običajih Bistričanov in sploh vseh okoli Bistrice naseljenih vasi, in mislim, da bom vstregel radovednim bravcom. Začeti hočemo z božičnimi prazniki.

Ko se je pričakovani dan posta pred Božičem približal, osnažijo bistriški kmetje hiše, gospodinje oribljejo kuhinsko posodo, klopi in mize itd. Vse je pripravljeno, vredno veliki dan praznovati. Otroci, ki se morajo postiti kakor odraseni, komaj čakajo večera. Postijo se zeló ostro od jutra do solnčnega zahoda, samo opoldne kosček suhega kruha užijejo; ali ko pride večer, je miza polna postnih jedi. Vse, karkoli imajo boljšega pri hiši, spravljajo za vilijo (tako se vsak post tukaj imenuje). To je latinska beseda; posneli so jo Bistričani laškemu jeziku). Tudi vina ne smé manjkati pri ti veliki pojedini. Vsaki kmet, če ima še tako malo domače vinske kapljice, jo spravi za ta večer. Posebno otrokom je ta pojedina prav po volji; neizrečeno židane volje so celi večer. Da bi jih stariši še bolj oveselili, jim pripovedujejo mnogoverstne pripovedi, ki so se ta večer pripetile. Na priliko: Pred veliko leti je šla neka pobožna ženica na zvirek po vodo ravno ta večer. Ob dvanajsti uri, ko je k potoku prišla, zagleda neizrečeno veliko ženo, ki je na stermi skali sedela in si noge v bistri vodi umivala. Bela je bila po vsem životu kakor sneg. Ženica se prestraši, da skoraj kaplje kervi v nji ne ostane. Ko spet oči povzdigne, ni bilo bele žene ne duha ne sluha. Ženica zajme vodo in prestrašena domú hiti. Ali kako so se vsi začudili, ko so začeli s korcom piti najbolje vino iz škafa. Bela žena, ki je vedla, da uboga družinica ni vina na dan vilije pokusila, se je usmilila ubogih ljudi in jim poln škaf vina poslala. —

Posebnost svetega večera je, da po cerkvah, počemši od Ave-Marije, dokler je čas k polnočnici z vsimi zvonovi zvoní. To ima dvojno korist, prvo, da zvonjenje v sercih kmetov posebno pobožnost obuja, in da se spominjajo kako sveta noč da je ta, drugič pa da vejo ljudje kedaj k polnočnici iti.

Ko se enajsta ura približa, začnejo ljudje od vseh strani v farno cerkev vreti. V vsaki hiši imajo luč, tako da je med veliko množico ljudi celi hrib, na katerem cerkev stoji, razsvitljen. Res je lepo viditi, veliko množico sveč v tamni noči! —

Kmetje si pripovedujejo, da ako se zasliši to noč na

strehi kak ropot, gotovo drugo leto kdo v hiši umerje. Tudi copernice imajo po njih mislih takrat skriven ples. Ako se človek vés narobe preobleče, jih vidi na križpotih. Ali, če koga zapazijo, da jih vidi, ga v sedmo deželo zanesejo. —

Ko se je zarja božičnega praznika napočila, je že vse na nogah. Otroci skačejo po ulicah in vsak ima kak dar, ki mu ga je po noči Božič *) v čevelj prinesel, v rokah. Eden družega poprašuje: kaj je pa tebi Božič prinesel?

Če nima zemlja bele srajce, se zbirajo možaki pod orehi in se pomenkvajo o raznih kmetiških stvaréh; stareji med njimi vreme prerokujejo. Če jim pa mraz brani pod milim nebom se zberati, se zberó pa za panjem in se grejejo. Med tem so gospodinje obilo kosilo pripravile. In tako preživijo veselo ta dva velika praznika o Božiču in praznik svetiga Štefana. — Posebno se pa veselijo otroci dneva nedolžnih otročičev, tukaj imenovanega „tepežnega dne“. Precej v jutro začnejo po hišah hoditi. Ko stopijo čez hišni prag zavpijejo: „Rešite nam se“. Ko dobijo njim namenjene darove, gredó veseli naprej. —

(Dalje sledí.)

Rebro v Gornjem gradu na Štírskem.

Mislim, da bo Novicam všeč, če priobčim iz slavnega in zlata polnega dela „Barth. Kopitars kleinere Schriften u. s. w. od Fr. Miklosiĉ-a sledečo miscelo:

„V cerkvi na Gornjem gradu visi strašno rebro, kakoršnega nobena sadaj znana žival na suhem nima. Gosp. pisatelj ne vé, ali se je ondi in kedaj da se je izkopalo.

Národna pravlica ga pripisuje ajdovski deklici, in pravi, da, kadar bo rebro, od ktereга vsako leto nek jedna kapla kane, čisto odkapalo, bode sodni dan. Da bi vendar kdo, kakor Büsching, avstrijske (nemške in slavenske) národne pravlice in pesmi sobiral!“ Tako govori slavni g. Kopitar. Mi pa želimo, da bi nam kdo to pravlico od rebra bolj razjasnil in še več pravlic povedal!

Vijanski Janko.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Beršeca primorske Istre 18. jul. Ker sedaj tudi česen in luk spravljamo, naj „Novice“ tudi o teh dveh pridelkih enkrat kaj povejo.

V malo katerem kraji Istrije, jednakega prostora, se toliko česna in luka pridelala, kakor na Beršesĉini, in čeravno bi marsikdo take stvari morebiti le malo cenil, kakor našemu poljodelcu veliko zaležeta. Noseči jih na mulah v zdoljno Istro na Vodnjanšĉino in Pulizansĉino na prodaj, doženejo cele tovore žita za-nje nazaj, narveč ječmena; za eno mero luka dobí jednako mero ječmena, kakor smo vidili tudi večkrat že Krajnca lonce prodajati v Istri: kakoršen lonec, večji ali manji, je gospodinja vzela, tako mero ovsa ali družega mešanega žita mu je za-nj donesla. Česen je nekoliko ognjil, vendar ga je toliko in posebno luka, da sta bila na sejmu v Bakru (blizo Reke) pretekli pondelj in torek po prav nizki ceni; zakaj od vseh krajev ga je prišlo skupej, posebno iz dolge in siroke Kastavšĉine. Česen je bil nazadnje po 5—10 krajcarjev rešta; cent luka po 30—40 krajcarjev, da ni bilo treba voziti ga nazaj. — Sliši se od mnogih krajev, da se na terti bolezen huje in huje prikazuje; tudi pri nas je po nekterih legah zelo že pepelkasto grojzdje. Na, nam sosednem otoku, Kerki, je sušo že silo poznati; fižola, koruze, zelja itd. ni; oljke so redke, kakor tudi pri nas, in čakamo željno željno nebeske rose. Žita je le le. Svilnih mešičkov, živih in za presti, eden z drugim, bi jih bili pretečeno saboto blizo po 3 gold. lahko prodali, kolikor bi jih bili imeli; poslani v Koper pa so se spečali po 4 gold. funt. Začelo je šumeti ljudém po glavi, kaj hoče reči: murva in svilodi! Eni so jih od začetka bolj

*) Tukaj otroci od Miklavža nič ne vedó.

urnim kupovavcom po 50 krajc. funt prodali; kaj koristi, da se sedaj praskajo za ušesmi. Mi sami smo jih leta 1851 dajali po 30—40 krajc. funt; — kako velik razloček!

Sajovec Jakob.

Iz Mehovega na Dolenskem 23. jul. Od več slovenskih okolic je bilo do zdej po „Novicah“ slišati, da nam letošnja letina obilno sadú obeta; — tudi po našem Dolenskem smo se do zdaj še precej dobre letine nadjali, toda, človek obrača, Bog pa oberne. Kar stern zadeva, morem reči, da naša Rodgonska je dobrega zerna, ker vendar ni bila, kakor okoli Novega mesta, Toplice, Stopič in po družih njižavah, od strupene megle in škodljive rose zadeta. Zdaj naši Podgorci najbolj rež in pšenico žanjejo, in pa repo in ajdo sejejo. Pa joj! suša je prevelika; že 14 dni ni bilo dežja, vse nam hoče zgoreti. Vode nam večkrat, kakor v suhi Krajni, posebno pa zdaj zlo zlo pomanjkuje; tukaj nimamo nobenega potoka razun v Stopičah dobro uro hodá, luže in vodnjaki so se čisto izdali, ljudje in živali silno žejo terpé. — Hribske merve bo tukaj prav malo, otave pa menda nič. *) — Tudi grojzdja ne bo toliko kakor smo se nadjali, ker se zavoljo ožiga (paleža) zlo osipljuje. Ali bo zlahna pijača ali ne, bosta še le prihodnja dva mesca pokazala. — V naših bližnjih gorjancih, v nekdanjem Ruperškem gojzdu, kterega je vitez Fridau za kakih 100.000 gold. kupil, so volkovi. 7. dan t. m. so v naši okolici dveletno tele na paši raztergali in si za dva večera dobro pojedino napravili; menda so jih lesárji prepodli, ker jih še nad 500 derva seka in cesto dela oudot, kodar so popred volkovi komaj hodili, da bodo v Gradac, kjer napravljajo veliko fužino, ogelje vozili.

J. O. Lepstanski.

Iz Ljubljane. V nedeljo zvečer je bilo vse živo v Ljubljani. Prišli so, slovesno sprejeti, proti 8. uri presvitli Cesar s štirimi gg. nadvojvodi iz Dunaja, in kmalo za njimi štirje gg. ministri in mnogo druge gospode iz Dunaja, Gradca, Celovca, Zagreba itd. in tudi iz ptujih dežel. V ponedeljk zjutrej je krasno okinčani hlaçon „Capo d' Istria“ peljal v Terst Njih Veličanstvo Cesarja in vse gori omenjene gospôde, kteri so se pridružili tudi gospodje iz Ljubljane; radostni „Živio-klici“ so donéli od vseh strani presvitlemu Veličanstvu. Kakor „Triest. Zeit.“ piše, so prišli 15 minut po 10. uri dopoldne v Terst; topovi so pokali in „Eviva-klici“ donéli, da je bilo kaj; vmes pa je muzika igrala cesarsko pesem. Slovesno sprejeti od teržaške gospôde so se podali presv. Cesar, spremljeni od prečast. g. škofa in višje duhovšine teržaške, k zidanemu mostu železnice, da so položili tam zadnji kamen; potem so škof blagoslovili hlaçon in železnico, in s pesmijo „Bog, Tebe hvalimo“ so bile končane slovesnosti na železni cesti, ktera se je ta dan pervikrat odperla za navadno vsakdanjo vožnjo. Po kosilu so se začele druge veselice, ktere je osnovalo teržaško mesto slavnim gostom na čast, ki so terpele predvčeranjem in včeraj. Presv. Cesar pa so zapustili Terst že prevčeranjem ob 10. uri zvečer, se peljali v Prestranek, tam prenočili in ob pol enajstih dopoldne včeraj po železnici spet v Ljubljano prišli, odkodar so se berž naprej na Dunaj peljali. — Tako je te dni dobil Terst železnico in pa dobro vodo, ktera, iz studencov v Nabrezini po vodotoku v mesto napeljana, je 23. dan t. m. pervikrat pritekla na kolodvor teržaške železnice.

*) Za otavo se kaže letos skor povsod tako slaba letina, da ljudje še ne pomnijo take. Silna suša, kakoršne tako dolgo že veliko veliko let ni bilo, je mlado travo posmodila, razun malo krajev, kjer so večkrat potrebnega dežja dobivali. Vrednik „Novic“, ki je v opravkih več dni potoval po Gorenskem do Bohinja, se je z lastnimi očmi prepričal, kakošna nadloga bo za živinsko klajo sploh.

Novičar iz raznih krajev.

Kakor se govori, misli c. k. ministerstvo v takih deželah. kjer prebivavci največ od kmetijstva živé. kmetij-

ske učilnice z nižjimi realnimi šolami zediniti. — O vseh Svetih bojo služabniki pri vseh cesarskih gospodskih dobili na cesarske stroške službno obleko, v kteri bojo opravljali vse opravke svoje službe. — Na Dunaji pada vsaki dan cena žita, posebno pšenice, zato, ker je v Banatu kaj dobra letina; posebno ječmena so pridelali obilo; oral (joh) je dal po 40 do 50 vagánov, kterega še pod goldinarjem vagán ponujajo. — 21. dan t. m. je na Šlezkem po več krajih toča tako razsajala, da je škodlje na strehah kakor sito luknjaste naredila. — Iz Verone se sliši, da se je maršal Radecki že toliko ozdravil, da se misli 30. dan t. m. v Milan preseliti. — O politiki bo kmali več novíc. Francozka vlada, ktera je drugekrati naklepe zoper življenje cesarjevo rada skrivala, je izročila pravdo poslednje laške zarote porotni sodbi v Parizu, ktera se bo začela 3. dan prihodnjega mesca. Ker so porotne obravnave očitne, je lahko zapopasti, da vse radovedno pričakuje te pravde, in to toliko bolj, ker bo nek francozka vlada terjala od angležke, da naj ji izroči zarotnike, kteri na Angležkem prebivajo, ali naj jih saj iz dežele zapodí, ako jih bode porotna sodba prostega hudodelstva krive spoznala, da so stregli cesarju po življenji. Pred porotno sodbo pridejo, razun drugih, sledeči glavarji poslednje zakletbe: Tebaldi, Bartolotti, Grilli, Mazzini, Ledru-Rollin, Massarenti, Campanella. — Druga reč, od ktere se na Francozskem še zmiraj veliko kramlja, je: ali bode general Cavaignac z unimi osmimi vred, ktere je vladi nasprotna stranka za poslance v državni zbor izvolila, prisego storil ali ne? Cavaignac je dobil poslednje dni pismo, v kterem se mu z gorečo besedo prigovarja, naj priseže in stopiv državni zbor, ker v zboru zamore deželi in narodu več hasniti kakor z odklonom prisega. Cavaignac dosihmal še molčí. — Sliši se, da kralj napolitauski bode diplomatsko zvezo z sardinsko vlado raztergal.

Železna cesta.

Ona.

Tukaj je železna cesta!
Se li spomniš, ljubček moj,
Še obljube, če bom zvésta,
Da popelješ me seboj?

On.

Čakaj, čakaj, ljubca mila,
Jez obljubo spolnil bom,
Ko se cesta bo vterdila,
Naji tíral bo hlaçon:

Gledat slavne južne mesta:
Terst, Milan, Benedke, Rim;
Toda boš mi pred nevesta —
Da te s potjo ne zgubim!

Terst ni varen kraj devicam,
Huda burja tam divjá;
Lahkomiselnim deklicam
Vence meče v dno morjá.

Ona.

Komur mar je za poštenje,
Lahko varje se povsod;
Saj zanikerno življenje
Tudi grajajo drugod.

On.

Benečani, Milanezi
So kaj sladkih besedi;
Če ne bila bi v zavézi,
Vse bi za-te skusili.

Ona.

Níc ne misli, da bi Laha
Jez Slovenka vzéla mar,
Če se tud' z milijoni baha, —
To se ne zgodí nikdar!

On.

Rim je tud' veliko mesto,
Lahko se mi v njem zgubiš,
Kam bom šel iskat nevesto,
Révež, če me zapustiš?

Ona.

Níc nê bój se té nesreče!
Misliš, da nezvésta sim?
Dokler k sercu kri mi tece,
Ljubček, te ne zapustim.

On.

Tica v kletki špranje iše,
Ko jo najde, pa zbeží.
Dròbni kljunček si obriše —
Vsim nastavam se reží.

Ona.

Séziva tedaj si v roko,
Da se rešiva skerbí!
In poskerbi za poroko,
Ki zvezuje za vse dni.

V. Kurnik.

Za pogorelce v Lašičah so darovali:

B. B. 2 fl., M. S. 1 fl., ljubljansk duhoven 5 fl.